

6503.

1637

Tähe=Reitsit.

Üks ilus jut,

minu noorte sõbradele lõbusaks aea-wiiteks

kirjutanud

David Martson,

Õesti raamatu fogu omanik Tallinnas.

Narwa, 1874.

M. Põderi tulu peal.

1637

Tähe=Neitsit.

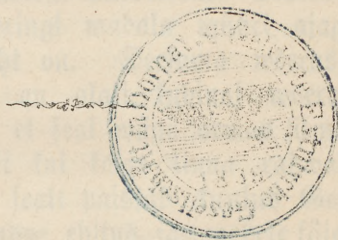
Üks ilus jut,

minu noorte sõbradele lõbusaks aea=wiiteks

kirjutanud

David Martson,

Cesti raamatu loogu omanik Tallinnas.

Narwa, 1874.

M. Pöderi kulu peal.

1637

Дозволено цензурою. — Ревель, 3-го Іюня 1874.

I.

Täna wiin ma oma armsaid lugejaid Neaplesse, sest kelle meel ja mõtte ei mölgu juba ammugi seda finist Golfi lähed näha saada! Seepärast hakame ilma juurema aea wiitmata peale:

Neaple linna kõige kaunim jalutamise paik on kuulus Villa Nazionale, ja wiist saab küll wähe neid wõeraid olemas, kes juba kohe esimesel pääwal seda uhked ehitust ei tõtaks waatama. Selle maja otsakorral on üks, peaaegu nagu merest üleskerkind wõeraste maja, mis ümberingi madala müüri ajaga sisse piiratud koht on. Seesama wõeraste maja ehk Hotel on alati kubinal wõerast rahwast täis, sest et seal wäga armas filma-waate wõerale nii kui kõige linna rahwale nähtaw on; sest sealt paistab kuulus Golf ja tema ümberkaudne ehitus iga mehele kõige selgimine filma.

Seal seisib ühel pääwal üks noor wiis pärast riietega ehitud mees pool küllakille selle madala müüri najal ja waatas imetletes seda

suurt laia sinist welwälja. Gemal ranna Kaldal istusiwad müüri äeres pool alasti Patsaroonid ja mõned muud täiskaswand toored poisikesed pääwa paistel, ja lasksiwad jahutawaid weelaeneid eneste pääwast pruuniks põlenud jalgu wee sees hoides niisutada wõi kargasiwad ülepea kaela wee alla nende wast koppikate järele, mis neile mõõda minijatest nalja pärast sai merde wisatud. Meie wõeras noormees, Grahw Günther von Schierstein, waatas imekspannes seda suurt moodi tuufri kunsti pealt mis need pruuni nändega poisikesed väga heaste mõistsiwad, naad oliwad juba mõnda korda wee alt raha näppus nähtawale tulnud, ja rõõmustasiwad siis kaa ise eneste kingituste üle.

Seal ronis korraga üks musta soostra karwa silmadega poisike mõõda müüri serwa ülesse, tegi selle wõera mehega kawalaste naeratades juttu, nõnda aga kuda üks Neapolitaanlane seda kõige parem oleks wõinud teha, ja ütles:

„Herra, see põle küll wist mite kellegi suur kunst, kui keegi senna kohta wete kargab kus west wagane on; aga kui keegi senna kaugele kohutawa laente sisse peab pugema, mis seal eemal nääte ülesse ja alla tantsiwad; sellel peab ometi pisut enam julgust olema. Herra, wiskage teie

üks (viiekümne kopika suurune) raha merde, nii kaugele kui aga ise soovite; mina toon ta sealt siiski välja."

"Kuule poisike," ütles Grahw, "viiekümne kopikane on ometi üks suur raha seesuguse mängi tarvis, peale seda arvan mina, et seesugune julgustük ka sulle võib pisut santust teha."

"Ühe herrale, kes üht seesugust suurt bri-
liandi-kiwiga sõrmust sõrmes kannab, ei ole see mite suur raha", ütles Luuigi, "ja mis teie sest õnnetusest siin juttustate, peate ise oma filmaga näha sama, kui kergeste ma ennast sest võin peasta."

"See on minul alati vastu meelt asi, kui keegi laisale midagi head püüab soovida," ütles Grahw Günther. "Te tööd, siis tuleb raha iseenesest tasku."

Luuigi oskas seesugusid pilkamisi väga kannatliku meelega pealt kuulata, ja rapputas naad enese selja pealt kõik maha, kui tuukrid mere wet. Ta oskas Grahwi niikaua oma sõnadega melitada, kuni ometi viimaks oma raha kuku taskust välja tõi, ja seda nime-
tud hinda hakkas välja otsima.

Seal astus ajast põesaste wahelt üks uhkete ehitud noor naesterahwas rutulise sammudega Luuigi ete ja fõstistas temale mõned sõnad kõrwa sisse: "Luuigi, eks sa

ei hääbene ometi kerjata!" Kaa weel kõige teiste maas oleja Patsaroonide peale nähti teda üht ähwardawad filmapillu wiskawad.

Günthri meel sai selle wahela tungija ähwardawa käsu üle piisut haigeks seepärast tahtis ta nüüd selle naesterahwale näidata, et raha wõim ometi kangem on kui tema käsk. Wihast fihutud wiskas ta nüüd korraga see raha kaugele laenetawa merde, ta oli wotnud, et Luuigi saab wististe käsu wastu mis see naesterahwas oli ütelnud, filmapill merde kargama, aga selle mõttega ekkis ta wäga. Luuigi nägi küll raha sisse wiskamist aga ei wõinud järele minna, waid kargas müüri pealt maha ranna ääre liiwa peale ja oli peagi Grahwi filmist kadunud. Kaa teised pikali maas olejad Patsaroonid olid suure ahnusega raha sisse wiskamist pealt waadand, aga kaa neudest ei liigutanud keegi ennast seda warandust sealt sügawusest wälja tuna. Beaaegu aru saamata kummardas nüüd see naesterahwas ühe eemal oleja Patsarooni poole, ja filmapill kui tuul kargas see kõige riietega tükis ülepea-kaela merde ja wajus alla. See wõttis wäga kaua aega, enne kui ta jälle wee peale nähtawale tuli, aga ta oli süiski oma tööd auwaste täitnud; ta hoidis seda raha kahe näppu wahel kõrge üle oma pea.

Günther imetles wäga selle naesterahwa

wõimuse üle, mis need laisklejad suure auustamisega oliwad korda saatnud, ja tõusis siis selle peale müüri naealt püsti, et ometi seda naesterahvast veel ligemalt tundma õppida.

„Mo herra“, ütles naesterahvas kui ta nägi et Günther oli ennast ligemale nihutanud, „see ei ole kaa just mite ilma asjata et wõerad reisijad nende Eatsaroonide laiskuse ja kerjamise üle wäga kaebawad, mis aga teie oma lahke andedega koguni saate veel enam ärarikkuma.“

„Teil on küll õigus, mo preili,“ andis Günther wastuseks; „aga üks ümberrändaw reisija ei wõi ilmaški üht õiged otjust selle poolest anda, waid palju ennem üks kodune inime.“

Nende wähema sõnade juures punastas ta aga ise hoopis näust ära, sest see ilu, uhke kasmu ja tumedaste põlewad silmad tegiwad üht sügawad muutmist tema südames, ta oleks hea meelega veel enam edasi juttustanud. Kaa naesterahwa silmist oli näha et seal wist seesama lugu oli; aga ta muutis ennast korraga oma juttustamises, ta kummardas ennast pisut Günthri poole ja kadus peagi rahwa selsa ära.

„Mõisuke iseäranis ilu, misuke uhke ehitus kehast,“ sosises ta ise eneses. „Ma pean teda veel kord näha saama, ja ma saan teda

sest kuld tähest äratundma, mis ta enesel rindas kandis."

Nüüd läks ta mere poole edasi kus väga uhke tamme puiestik oma ika roheline lehtetega tema ümber seisis. Mere poole minnes jäi ta mõni kord seisatama ja mõtles selle naesterahwa rutulise põgenemise peale; aga mõteldes tuli kaa see ta meele, et tema wististe siis mite ilma mingisuguse kahjuta wõi jada, kui ta ühe seesuguse ilusa Meapli naesterahwaga tutwaks on saanud, sest tema pilt pesitelles ika enam temale sügawamale südamesse ja ta tundis korraga enese sees üht seesugust wäge ja rahutu olemist, nagu esimeses armastuses õldakse wahest ete tulewad. Üleüldse sai mitu korda tema armastuse mõttetest segatud, sest suur wõeraste maja fihises aeg aealt ika enam ja enam inimestest; kõik, kellele päike pääw otja oli palawad teinud, tuliwad nüüd, õhtu wilust osa wõtma. Wõerad reisijad imetlesiwad endid nende uhke palmide, nende uhke wõeramaa kasude ja rika piltide kogu üle, ehk tõtasiwad kohwi laua ääre enestele suu karastust otsima. Günther käis wõeraste maja risti ja põigiti läbi ja pööras sealt ühte teise tuntud jalutamise paiga poole, kus ratsa sõitjad ja rattaste peal edasi minijad teine teise wõidu edasi aeawad, teda ülesse otsima. Just praegu oli see aeg kää,

millal kõik see uhke rahwa hulk Neaplis, kas võerad või linna kodanikud ratsa või uhke tõldades edasi tagasi sõitsivad. Määratu hulk hiilgawaid tõldasi katsivad kogu selle tee ja tõtatsivad ühe teise kannul, nõnda et teel kus neli rida kõrwu võisivad edasi sõita, seda vähemad ruumi ei olnud leida. Aga võeraste=maja kõrwalt sõitsivad ratsa sõitjad mõõda, sest palju ilmaški ei võinud üht kena=mad hobuste sõitu enam näha sada kui täna siin näha sada oli.

Kaa Günther oli enne mitu korda oma uhke halli täku seljas siin edasi tagasi sõitnud aga täna oli ta süda väga täis armastust. Suhmil kombel kõndis ta Pipra puude al edasi tagasi ja pannud neist uhkeist hobustest, mis temast mõõda woolatsivad suuremad tähelegi.

Selle wahel aeg kadus pääwa walgus enam ja enam ära, ja kui walaš oma tume=tad walgust üle siinise Golfi ja üle linna uhke ehituste, wälja. Pikamisi kadusivad tõllad ja ratsa sõitjad ära, ja suur tee wõtis jälle oma endist moodu tagasi, mis asemel aga nüüd hulk Gaaslatornisi põlesivad ja oma walgust puude, põesaste ja ilusa rohelise plat=side peale warju sammastega wälja lautas.

Juba tahtis Günther ümber pöörata, kui ta jalad eemalt ligemale tulewa rutulise hobuse kabja müdina peale seisma jäiwad. Ja

filmapiilk wihises üks ratsa sõitja naesterahwas temast mööda, tema kõrgeist näust tundis ta seda Vatsaroonide walitsejad koe ära. Ta tundis enesel jõudu olevad rutuste tema järele jooksta, ja kes teab ehk oleks ta kaa seda imelikku wõidu jooksmise tempu tõeste teinud, aga ta sai ühest oma wastu leudawast asjast tagasi hoietud. Nii wähe kui see asi mõne teisele ehk oleks midagi maksnud, nii oli see ometi temale üks wäga tarwilik asi, et oma sammu kinditas sest see oli selle naesterahwa näu loor (Schleier) kes praegu tulist nelja oli mööda sõitnud, ja selle rutulise sõiduga koge-mata kübara küllest lahti läinud.

Ta püüdis seda lennu pealt kättega kinni ja tunnistas Gaaslatorni juures astudes seda ligemalt. See oli üks ühefordne musta siidist loor, aga keskpaika oli kuld täht sisse õmmeldud. See oli tema meelest wäga imelik, sest et ta tema rindas samasuguse kuld tähe oli näinud.

„Täheneitsit!“ sosiseswad tema mokaad, nii kaua kui ta loori oma tasku oli pistnud.

Üks möödaminija oli seda tasast sosisemist pealt kuulnud; ta jäi seisma, waatas põlewil filmil Günthri peale ja ümises tasakesti: „Hoitke oma keelt! Sest Ramorra *) kõrwad hulatawad kaugele.“

*) Ramorra on üks salaja seltskond, kes ennast

Grahw Günther ei olnud seda sõna Ramorra weel ilmaski enne kuulnud; seepärast ei teadnud ta selle ähwardamisele mingisugust otsust omas südames anda, ja mõeras mees oli kaa väga rutu äratadund, enne kui see-
poolest selgemad otsust oleks saanud küsida.

Pitamiš ja järele mõteldes läks ta jälle mõeraste maja poole tagasi, kus mõerad ja linnarahwas toolide peale olivad maha istunud, muusika mängi pealt kuulma. Günther istus kaa niisamuti teiste sēka, salaja rõõm südames; ehk aga see ratsja sõitja mõeras naesterahwas saab sisse astuma.

Wiimati oli kaa wiimane tool ärawõetud, ja kaa uste ja akente taga tihises inimeste hulk, kes kõik seda uut muusika mängi taht-
sivad kuulda sada; aga seda inimest keda ta kõige enam oleks näha tahtnud, ei olnud mite kusil pool leida. — Kui mäng lõppe-
tud oli tõusis ta tooli pealt ülesse ja hulkus

neist kõige juurema kurjategijatest koos hoiab ja ennast rõõwimise wägiwalla pruukimise ja pettusēga, ülewel peab, aga siiski enese seas seaduse punktisi hoolega peab ja iseenesest wälja walitsetud ülemate sõna pea-
wad kuulma. Ramoristlased on linnades, ja ita enamiēti suurtes pea linnades, nõnda nagu maa sees külades tee-rõõwliid: kes wälja poleeritud mehed on kõige paremini teisi petma ja rõõwima, üles kaswa-
nud wangi hoonetes, ja rõõwli laewade peal. Üle ültse nende alustamisest on väga wähe teada,

teiste inimeste seas, kes rohelise põesaste wahel edasi tagasi käiswad, mööda läinud asjade peale mõteldes edasi. Tund jõudis tunni järele otja, ja pea jõudis süda õõ aeg kätte ja Günther pidas praegu iseeneses nõuu koju poole minna, mis sealt mite wäga kaugel ei olnud, Toledo uulitsas, kui korraga ühest templi moodi ehitud omnikesest jutu kära ja lärmi kuulis. Ta jäi seisma ja kuulas tähele pannes mis need ometi seal peaks weel nii hilja juttustama, seal kuulis ta mitu korda seda sõna Ramorra nimetatamad. Silmapilk astus ta wõeraste hulka, pööras ennast ühe ohwitseri poole ja küsis:

„Ütelge ometi, mis asja see sõna Ramorra peab tähendama?“

„Do,“ andis ohwitser temale wastuseks, „teie olete wiist siin üks wõeras, sest muidu ei küsiks teie mite selle sõna järele. Ramorra on üks salaja seltskond, kell' igal pool oma auu liikmed on ja, kuida ma kuulnud olen, endid sest madalama kerjajast senni kui selle kõige suurema kohtu ammetnikust saadik peab seisma. Ta wõtab igalt poolt ja seisusest maksust ja peab üht salaja kohut. Häda sellele, kes nende näppu juhtub! see on kadund. Ja mis kõige imelikum on, mo herra, nende pea peab üks wana näutu naesterahwas

olema, kes veel ilmaski noa ja gifti eest põle tagasi pörkand. Teda nimetaks Täheneitsit!”

„Täheneitsit!” mõtles Günther; Jumal, kui see aga ehk minu ilus tundmata naesterahvas ei ole? Aga ta saatis silmapilk selle mõtte naeratates tuulde. Tema Täheneitsit oli ju ometi noor tütarlaps ja ütle mata ilusa näuga inime.

Ta tänas selle seletamise eest ja läks jälle edasi, Piisut ma peal jäi ta, selga vastu suurt Palmi puud toetades, seisma. Seal arwas ta mite kaugel enesest seda ilusad tütarlast praegu nägemad. — Nõnda oli ka. — Noor naesterahvas tuli otse tema juure, pani oma käe tema õla peale ja sosistas tasekesti: „Mo herra, teie olete wist seesama kes minu loori maast ülesse wõttis?”

„Ma rõõmustan ennast wäga et ma seda teile jälle wõin tagasi anda,” andis Günther wastuseks, pistis käe tasku ja andis loori tema kätte.

„Ma tänan teid wäga,” rääkis noor naesterahvas, naeru tagasi hoides, edasi. „Wõtke see sõrmus minu käest kui üheks wastuse kingituseks wastu. Nii kaua kui teie see sõrmus sõrmes kannate, saate teie wargate ja mõrtsukate eest hoitud.

Nende sõnade peale pani ta oma käe Günthri pihuse ja ütles: „Olete ehk veel nõnda hea, ja saadate mind minu Tõlla juure?”

Günther wärises rõõmu pärrast, aga ei leidnud mite sõnu, oma rõõmu wälja aawaldada; ehk küll ta süda juba armastusest üle jooksmas oli.

Tema Tõld ei olnud mite müürist wäga kaugel. Rutsar oli teda oodates pufki peale juba tuktuma jäänud, aga teenrid kargesiwad kohe Tõlla tagand maha, et rutu Tõlla ukseid lahti teha. Günther pani tähele, kuida mõlema teenritel tressi kuubede ja kaa niisamuti Tõlla ukse peal see märk kullatud täht seisis.

Kui Günther temaga Jumalaga jätis, tundis ta kerged käe pigistamist, seepeale lendas Tõlla uks finni, ja Tõld weeris edasi.

Pool uimaselt, pool ülewel olles, astus ta mõõda teed edasi ja jõudis wiimaks oma korteli, Toledo uulitsasse. Sest samast tunnist saadik oli tal aga üks ainus mõte, ja see oli, seda ilusad tundmata naesterahwast jälle näha saada. Nüüd hulkus ta iga pääw seal wõeraste majas, käis kaa tihti nende kõige perekamate uulitsate peal ümber, tuli kaa mitu korda rand-tee hoowi, ja käis seda wiisi igal pool, kus aga suuri uhkeid seltsi inimesi näha oli, aga see tundmata naesterahwas jäi koguni kadunuks, ja enam kui üks kord sai ta selgeste aru, et ta tema warju ja kaitsmise al seisis. Tema sõrmus nähti

kui üks ime loom olewad, sest kes seda nägi, see andis talle kohe suurt auu.

Enne oli teda mitu korda sanud warastud: nüüd aga ei pundunud tal ilmaski kedagi, ja, veel juhtus talle kaks korda seesugune nali ete, et temale tema äraäppatud ninarätikud jälle astu tagasi said pistetud. — Muidugi teada ka sündis see kaagi wist jälle salaja.

Ühel öhtul sai teda ühest joonud Latsaroonist sinni peetud kes nuaga tema kallale tippus, aga nii pea kui ta seda sõrmust temale näitis, kuus mehike põlwili maha, andis ta jalgele surd ja rutas sealt palawast paigast minema.

Tundis ta ehk küll selle salaja naesterahwa wäge ja wõimust, siiski ei olnud tal mite õnne, teda ennast enam näha sada.

Ühel öhtul, kui ta parajaste Argadia üle mailma kuulsa San Carlo teatrists mööda tuli, kargas korraga Luuigi üht piletid näppu wahel hoides tema wastu ja hüüdis: Gerra, kõik see maja on juba äraüüritud ja sin weel see wiimane istumise paik. Wõtke teie seda, enne kui juba hiljaks on jäänud.

Ja et tal just himu oli jälle kord üht suurt Doperi laulu pealt kuulata, siis ostis ta selle pileti ära ja astus sisse.

Braegu tõusis wahetähta ülesse ja suure ruumi sees mängijad muusikandid hakaswad

oma lugusti peale. Günther ei olnud mitte suur musiku sõber, aga siiski täna õhtu saiwad ta filmad ja kõrwad rahul olemist mängu üle tunda, sest lauljad mehed nii kui naised rahwad, laulsiwad nagu kuffed wiidu et keeled nahtsiwad aga juus.

Paul läks wiimaks lõppekorrale ja inimesed tõstsiwad suurt kätsewad auu tinnistust eneste poolt auu palgaks lauljatele. Igalt poolt hüüti rahul olemist tänase õhtu lauljatele. Günther oli ka oma istumise paigast ülestõusnud, seal langes korraka ta film kogemata teine poole ääre istujate peale. Ta oleks peaaegu suureh ealega karjuma hakanud, sest seal ülewel seisis seesama inimene, keda ta juba nii kaua ilma aegu oli otsinud. Ta süda wärises rõõmu pärast, sest naesterahwas oli teda ka kohe äratunnud ja kummardas temale peaga üht teretamist wastuseks.

Ilma et üht filmapiltu oleks aega wiitnud ehk järele mõtelnud, läks ta teatrilt wälja ja ootas seal kohtas ukse ees kust see naesterahwas tõeste pidi wälja astuma. Wärisetes tunnistas ta iga wäljatulijad; aga tema ootamine oli ilma aegu; see tundmata wõeras ei tulnud mite.

II.

Sest wiimsest teatri õhtust saadik oli Güntheri rahu südamest hoopis kadunud, ta elas aga weel üksi selle tarbeks, oma salaja wõderast näha sada. Ta ei jätnud mite üht teatri mängu, mite üht tantsu palli mite üht laulu konferti vaatamata; ta käis kaa õige tihti hobuste sõidu platsil, segas ennast hulga rahwa hulka, küsis aawalikuid ja salaja küsimise, aga see kõigist südamest igatsatud inime jäi nägemata ja keegi ei wõinud talle seepoolest selgemat otsust anda. Aga seda enam põles ta mõte, teda jälle kord näha saada.

Ühel õhtul tuli ta ilusa puiestiku warjus jalutades koju poole aga läks weel enne püskese lossi aeda hobuste kommetid vaatama; seal nägi ta, kuida Enuigi ühe eemal seiswa kutsari juure pukki peale kargas. „Täna on matsu pääw,“ ütles ta, „maks rutu oma maksud, sest ma pean weel kogu see Toledo nulis läbi käima ja iga ühe käest maksud vastu wõtma.“

Kutsar tegi happu näu ja urises: „Kamorra mässib kaa oma näppud igale poole. Ta peaks ometigi üht waest palgalist kutsarid, kes terve pääw 60 kop. sõitma peab, niitmata jätma.“

„Seda meie tunneme juba,“ wastas

Luuigi, „ja tõstame seda mõõda maksu selle käest, kuida sinu Karussjell*) ülekohтусel wiisil wõeraid pigistab. Aga — üleühtse seisab see sinu enese woli al, tahat sa maksta wõi ei.“

„Ei, ei, ma maksan küll,“ wastas kutsjar kartliku näuga. „Inime wõib ometi üht vähemad märki enese waewalise teenistusest anda, ilma et teda kohe siis selle eest saab siisse kaewatud.“

Luuigi wõtis wälja sirutud pihu pealt mõned wast raha tükid ja läks teise kutsjari juure, kus samasugune nali oli. Eigi pool tundi käis Grahw tema järele, siis kopputas ta temale öla peale ja ütles:

„Luuigi, mo sõber, mis ammetid aead sa siin?“

„Herra, ma tõstan maksusi, ja, ja, praegu tuleb mulle meele, et teie ükskord tahtsite mulle üks 50 koppika suurune raha kingida. Kuda oleks asi, kui teie seda praegu mulle weel kingitsite?“

„Mõõmuga, Luuigi; siin on ükskorda nii palju. Müüd aga ootan ma kaa sinu käest tänu. Ütle mulle, kust wõin ma seda naeste-

*) Karussjell on üks ringiaetaw wänt, kus külges puust hobused ja iste kohad, ehk aurulaewad lastele ja rahwa naljastusele saawad paari kopika eest peal istudes üimberaetud.

rahvast üles leida, kes find see fõrd feelas merde hüüamast."

Euugi pani oma suu Grahwi kõrwa ligi ja fõstistas:

"Kui ma seda peaks ütlema, siis saaks mind juba ehk homme uulitsa pealt furnult leitud. Ramorra ei soowi seda mite, et ta sinnuga ligemalt sõbrust peab."

"Di, oi, Ramorral paistab wäga kaugele hulataw käsi olewad. Aga ütle mulle ometi, kuida ta nimi on."

"Kaa seda ei tohi ma teha, aga siiski nii palju tahan ma teile uskuda kui ma ütlen, et kaa tema wäga teie peale igatseb. Ehk tuleb kogemata üks fõrd see tund, kus ta ennast jälle teile näitab. Lõppetuseks wõtte weel üks hea nõuu kaasa, kui raske see kaa teile oleks, ärge rääkige kellegile fõst naesterahwast. Palju inimesi on palju pisema süü eest häkkitselt maa pealt ära kadunud. Ja nüüd Sumalaga, ärge käige mite enam minu järel."

Rutuste oli ta rahwa hulka ära kadunud.

Nool Grahwi südames jäi ifa enam tulisemaks. Ja just kiustepärast nuris ta oma asja salaja edasi, ehk küll ennem enese eest oleks pidand kaitsmist otsima, aga siiski sai ta nii palju teadust, et tema armsa tundmata wõera ja Ramorra wahel üks suur saladuse

sida seisis. See mõte tegi teda meeletumaks, aga ta ei võinud armastust tema vastu siiski mite äraunustada. Viimasel aial oli üks võeras Villa Nazionalis mitu korda tema vastu juhtunud tulema ja on temale ütelnud: „Aeg on käe et teie peate ärareisima.“

Tema heal olnud nii väga kohutaw, et ta enese elu arwas õnnetusesse langewad ja ometi, sest ilma aegse järele uurimist ärawasis, ja seepärast nõuiks wõtis ärasõita. Weel enne tahtis ta üht wälja sõitmist selle ümberkaudse kohtade peale ete wõta, et oma his-torialiku mälestusi weel änam meeles pidada. Üht kitsikut kolme inimese sõidu wanfert kaubeldes, läks ta hommiku teele ja jätis linna enese selja taha läbi pika pimeda koopa nimega Rosilippo. See on üks 735 Meertert pik Tunnel, kus aga mõnes paikus korskna sarnatsed õhu ja walguse augud sisse on jäätud. Sõidu wanfrid tewad seal sees ütle mata palju pörinad ja kutsarid teewad seda lärmi see läbi weel palju suuremaks et lõp-mata karjuwad ja piitsasi plaksutawad.

Arwame mõned aead tagasi, kus läbiraiu-mine ja läbikaewamine mägedest mite nii igapäine asi ei olnud, kui nüüd meie raudtee sõitude aeal, seal arwati siis igal pool, et Virgilius, laulik ja wägew nõidaja, seda läbi-minetud sest Rosilippust läbi uurinud. Selle

peale mõtles ka just praegu Grahw Günther, ja niisamati ka tema hauda, mis pahemad tāt enne sissiminefud mäe otsas seisab, ja teda ta pääw enne seda oli waatamas käinud.

Seda moodi tähelepanemata mõttetes seista oli ehk küll ta enese süü, et ta seda meest mitte tähele ei pannud, kes keskpaika koobast tema wankre peale oli farganud.

„Kus paika peab kõige esiteks sõidetama?“ küüsis kutsjar, kui naad juba pea wäljamine- misel koopast olid jõudnud, ja kus üks pisuke küllake neile wastu tuli.

„Esiteks Potsuooli,“ wastas Grahw, „meie peama pisut Serapi templi ja Amwiteatri juures finni. Sealt aga lähme otse Solfataarase.“

Mees, kes taga wankri peal istus, pani tema juhatamisil tähele ja lastis siis ennast tasakeste wankri otja pealt maha, üht lühemad teed Solfataarase jõuda.

Wanker weeres edasi ja pidas mitte wäga pika sõidu järele Serapi templi juures finni. Grahw wiiskas paar eemale lendawad filma- pilku selle wana wareme peale, siis astus jälle wankrise ja jõudis peagi selle aastal 1838 maa seest wälja kaewatad Amwiteatri juure, kes oma suuruse poolest oli teda mõt- lema pannud.

Kaua wiibis ta fenna wägewa ehitusesse,

kus ükskord rooma keisrid rahwale wee mängi, aga iseäranis just elajate wõitlemisets neist taga kiusatud ristiniimestega oli olnud. Tunnistades rändas ta kõik need saalid läbi oma kuulsa peitli tööga, waatas kõik need suured käimise wärawad läbi, kus sel aeal wee ja tule nii kui kaa õhu pruukimise riistad olid seisnud, waatas kaa kus sel aeal mets elajad kinni oli saanud peetud nii kui kaa weel kus rahwas tuhantete kaupa üheteise kõrwas seda (nende) nalja pealt waatasid nii kui kaa keisri enese istumise paika. Imetletes jäi ta pea siin, pea seal seisma ja seadis enesele waimus seda wehklemisemängu, keisri Meerust, sest ristirahwa usu taga kiusajast ete.

Ühe tänuliku õhkamisega Jumala poole, et aead ja kumbed ometi paljungi paremaks on saanud, läks ta paremat kät mööda järskliku mäe teed ülesse, kus otse wana kuulsa Solfatarase wõis minna. Seest poolt seda ehitust on pörand mitmet felti puu wõsudega roheline ja kinnikaswand, ja seepärast wõetakse palawa pääwaga seesugune tee aru ete, kus iga enamiste warju wõib leida. Kaa Grahw tegi just nõnda samuti. Ta ei olnud enam mite kangel teisest kuulsast kohast nimega Gumaroli kust wahetpidamata auru ja wääwligaasi wälja pustab, kui temale üks mees

vastu tuli ja temaga auupakklikult, aga wäga lühikese sõnadega üht pisukest maksu Ramorrale küsides rääkima hakkas.

„Mis on minul Ramorra tegemist?“ küsis ta pahase meelega. „Mina ei ole mite üks nende liikmetest ja ei taha koguni ilmas nendega tegemist teha ega neile taa mingisugust maksu maksta. Suuh, üks seltskond keda kõige vähemalt peaks maa pealt äravõletatud saama. See on walitsusele suureks häbiks ja teutuseks, et naad see sugust wähi sugu ita enam ja enam eneste ümber süüa lasewad.“

„Mo herra,“ hüüdis wõeras, „mina teadsin seda küll et teie paljugi Ramorra olete tegemist teinud, aga seda ma põleks mite uskund, et teie nii mõistmata kombel, ennast üsna aawalikult nagu oma kõige suuremad waenlast temale tunda annate.“

Ta pistis pärast seda kawalad jutustamist kaks sõrme omale suhu ja lastis üht wäga weidrad moodi wile healt kuulda. Silmapilt kahisesiwad põesad mõndamoodi kujukdest, ja teise silmapilguga sai ta juba nendest kinni hoitud, siis maha tõmmatud, kinni süttud ja tema uur ja raha ärarööwitud.

Günther ei olnud seesuguse peale kargamises sugugi oma sõrmuse peale mõtelnud, aga üks neist põesapoisketest pani seda tähele,

tõmbas häkitiselt oma käed Grahwi küllest ära ja ütles:

Guiseppo, see inime seisab kas Ramorraga väga ligi ühe sõdames kini, või on ta see õnnetu inime Neaplist sealt Golsi ligidalt. Kuda on see võimalik et tema käe see sõrmus on?

„Guiskard,“ vastas teine, „just selle sõrmuse pärast olen ma teda kõrgemate järele kuulamisele taga otsinud. Kui ta põleks mite Ramorra liige olnud, siis ei oleks tal mite igal pool nõnda uksed lahti seisnud. Ta on siis meie liige, mis meie kogu seltskonnale kardetaw on. Kuda ta seda on sanud, peab ta õigel aeal ja õiges kohtas ise üles rääkima; meie kohus on aga, teda kinni võtta ja ete wiia.“

Kui Grahw oma esimesest ehmatusest oli ülesärkanud ja neid pruuni nägudega kujukünnistast, tundis ta Guiseppod kui seda meest ära, kes teda nii mitu korda ahwardamiste ja etewaatomistega oli tunda annud, Villa Razonales.

„Teie wiletsad rõõwliid,“ hüüdis ta ahwardades, „laske mind lahti või tuleb üks pääw, millas teie kuninga kohtu laua ees peate seisma.“

„Kuninglikud kohtumõistjad on minestuses,“ vastas Guiseppo, „aga Ramorra käsi

tappab igal pool, kus ta tahab, kas wiletsa onni sees wõi ehk kuningliku lossides. — Siduge ta silmad kinni ja wiige teda siit ära."

Pärast seda kui ta silmad olivad kinni siutud saanud, wõtsiwad kaks meest tema teine teine poolt kättest kinni ja läksid temaga edasi. Ta kuulis et ma tema jalge al sumedaste kõmises, ja seist arwas ta, et ta kesk seda endist jalutamise paika pidi olema, kus ta seda omadust juba enne oli kuulnud. Ta tahtis nüüd kaa weel edaspidi teed tundma õppida, aga üks neist meestest, kes wist tema mõtetest aru sai, sidus temale weel ühe laia rätiku ümber kõrwade. Pärast seda kui naad tük aega olivad edasi läinud, wajus maa nende alt ära, siis läks üks järsku trep alla ja siis ita ühtepuhku mööda pika otse teed edasi. Ometi jäiwad naad ükskord seisma ja wõtsiwad tema sidemed pea ümbert ära. Kutu waatas ta enese ümber, aga ümberingi oli kot pime.

Guiseppo lõi kolm korda ühte wasta ust ja hüüdis: „Tehke lahti! Ma toon üht Ramorra waenlast siia."

„Kes sa oled?" küsis keegi seestpoolt.

„Guiseppo, nuuskijakoer," oli wastus.

„Kuda on meie tänane sissepeasemise sõna" küsiti seest poolt.

„Merkadante!" oli wastus.

Uks läks lahti ja naad nägid endid ühes pifas, aga tumetaste walgustatud fojas. Uks mees kitsas punases riietes, kelle filmanägu peaaegu üleühtse kähara habemega kattetud oli käsits neid kärelda healega, siin fojas nii kana oodata, kummi ta jälle tagasi tuleb.

III.

Mõne aea pärast tuli ta jälle tagasi ja käsits neid, enese järele tulla. Uks ühte teise tuppä läks lahti ja naad seiswad korraga ühe hulga lampitest walgustatud saalis mis üsna wana moodi peal ehitud näitis olevad. Rahel pool külges mööda seinä äärt, jooksid uhkete ehitud marmori sambad püsti kelle külge hult istumise paikasi oli walmistud, ja mis kdit punase sammetist kardinatega olid kinni kae- tud. Kesä saali seisis üks suur ümmargune laud, kelle ümber kolmeteistkümmend kinni kat- tetud nägudega ja pika riie desse mähitud ini- mest istuswad.

„Keda sa tood seal, Gniseppo?“ küsis üks heal.

„Üht Sakslast, Grahw Günther von Schier- stein.“

„Ja mis on ta süüd teinud?“

„Ta on Ramorra wastu pannud, sest ta

katfus iga wiisi peal ennast nende saladusesse segada; ta ei kartnud sugugi mite, nendest ütekohtusel wiisil kõnelda, ja kui ma jaks karistuseks selle süü eest tema käest üht pise-
mad maksu tahtsin saada, pani ta selle vastu, ja ei tahtnud seda mite maksta. Aga mis teda veel enam süüaluseks teeb, mo wennad, on see sõrmus, keda ta oma sõrmes kannab. Ta on ehk seda sõrmust ühe ülesarwamata wiisil enesele wõinud pärida et wõimalik oli iga saladusesse tungida ja seda julgemalt üht sala wõnu meite vastu pidada. Kui ma seda meest esimest korda nägin, leitsin ma kaa Täheneitsi loori tema käes olewad. Seesugune asi annab paljugi mõttelda, mo kohtu herrad, ja seda wõite teie siis müüd isegi arwata, et see wäga hea oli, et ma teda mite enam enese silmist ära ei lastnud minna.

See juttustamine sest loorist ja kõigile nähtaw sõrmus tegi iga ühele sügawad mõtted pähe; naad kargasiwad eneste toolide pealt üles, kiskendasid koleda healega läbisegamine, ja tõmbasid haljad dolhi moodi nuad põuest wälja.

„Jääge rahule! Istuge maha!“ käskis üks neist kes laua ülemas otsas istus.

Kui naad jälle igamees eneste koha peale oliwad istunud, rääkis laua otsas istuja edasi:

„Wennad, et siin praegu ilmutamise wiisi

äraandjast kohus on, siis ei wõi meie seda asja mite nii pea etewõta, sest wäga tarwiline asi on et meie kõik kohad peame järele kuulama, mis ehk juba salaja Ramorra vastu on. Meie peame eneste seas üht kommisjoni seadma. Guiseppo saab seda iga ühele teada andma. Kohus on nüüd seeford lõpetud."

Kõik tõusiwad toolide pealt üles, ja läksiwad ära; aga kohe selle peale astus see punase riietega ukse hoidja sisse ja wedas Grahwi läbi pool pimedate tubade ühte kindla wangi hoone. Haanpalgi külges rippus üks latern, kes seda kurbliku kohta walgustas ja wangile näha andis, et tal midagi enam ei olnud, kui üks waewaline woodi tüki ja üks tool ilma seljatagusea.

Need kinnikaetud nägudega kujud olid temale suurt muret südamesse aeanud, ja seda enam weel see salalik wangihoone, ja ta kartis wäga, et Ramorral seesuguses asjus mite üksi wõimuis ei ole, waid kaa tahtmine saab olema, temale waewa teha. Maha löödud istus ta woodi ääre peale ja mõtles kaua oma kurwa loo üle, aga ta ei leidnud kauagi midagi troosti enesele, et kuida ta ennast siit wõiks ärapeasta.

Kõige enam tegi aga see temale waewa, et tema ilus tundmata naesterahwas ilma

kafšipidi mõtlemata selle toleda seltsi seas ühe väga koos oleva sõdega siutud on. „Oleks ma teda mite ilmaski näinud,“ siis oleks mõnda puhast olnud ja ma istuksin praegu veel oma tuas Toleedo uulitsas.“

Kõige korraka langes ta seljaga vastu seinale toetates, magusaste magama ja ei näinud ühtigi, et üks tasakesti lahti läks. Üks kõrge, kummi maani kinni katetud kogu astus sisse, ligistas ennast kerge sammuga woodi ligemale ja valgustas magaja näu peale latorni valgusega.

„Kui ilus ja kui mehine tema nägu on,“ sõnistas see kogu tasase healega. „Kahju oleks seesugusest mehest, kui ta Ramorra noa tera al peab langema.“

Kät väljasirutades, rapputas ta teda õlast. Günther ärkas üles, ja waatas teda filmi laiali kiskudes pealt ja küsis: „On kohus minu üle juba mõistetud? Mis naad saawad nüüd minuga tegema?“

„Õnnetu,“ vastas see heal; „misukene kuriwaim on teid kibutanud, endid Ramorra saladusesse toppida, kiusatusi nendest rääkida ja ka ähwardamisi välja lobiseda? Kas seda mite iga laps ei tea, et seesugused asjad saawad surmaga karistud.“

„Wõi siis pean ma surema?“

„Ilma kafšipidi mõtlemata õnnetu loom!“

Sellamal tunnil oleksite teie juba külm furnu keha olnud kui mite wannutud meeste järele uurimine põleks peale hakanud, keda teie igal pool olete teada annud."

"Mina ei ole mingisugust asja kellegile teada annud," andis ta wastuseks, "aga mis see aitab ennast wabandada?"

"Kas teie ei ole mite wäimata ennast waewand Kamorra sala urkeid üles otsida, et walitsusele seda seltskonda äraanda?"

"See on küll wilets kaebtus minu üle," wastas ta; ma ei ja küll seda mite tagasi aiama et ma olen Kamorra järele uurinud, aga mina ei ole seda mite sellepärast teinud mis minu peale tunnistakse."

"Aga miks asja pärast siis muidu?"

"See on mo südamel saladus ja ei lähe koguini kohtu protsessimisele korda seda teada saada, aga kui ma ometi surema pean, siis sündku see mite ühe wale pärast. Mina uurin see pärast Kamorra järele, et mul mõte oli, et üks naesterahwas, kes mulle selle sõr-muse kinkis, nendega ühes seltsis peab olema."

"Ja miks pärast uurisite teie selle naesterahwa järele?" küsis see kogu taisele aga wärisewa healega.

"Sellepärast et ma teda armastan. On see aga Kamorra filme ees üks kuri töö, siis olen ma küll surma wäärt."

Kogu nähti wäga liigutud olewad; Günther nägi kuida ta häkitselt wärisema hakas.

„Ja teie armastade seda naesterahwast weel ita?“ küsis ta.

„Kõige palawama armastusega minu südamest. Kui ma weel eluse peaksin jääma, tahaksin ma oma kät ja oma Grahwliku seisust tema jalge ette maha panna; nõnda aga, nagu ma kuulen, et ma kogunigi ei wõi enam ärapeastetud saada, siis pean ma kaa seda õnne äraannustada katsuma.“

Nüüd aga korraga, karjatas see kogu ja wiskas enese kätte ümbert ära. Tema ees seisis kõige oma kihutuse iluga, see tütarlaps, keda ta nii kawa oli taga otsinud. Tütarlapse tunkled silmad waatasiwad tema peale, ja kõik naesterahwa tagasi pidamist ühe meesterahwa eest, kõrwale lükates, lautas ta oma käed laiali ja wajutas teda enese wastu rindu.

„Günther, ja armas, armas mees,“ rääkis ta wärisewa healega, „ma sain sest asjast ammugi aru, aga ma kartsin ita, ennast kogemata eksiwad. Oh, ma armastan sind jo kaa, ja sest silmapilgust saadik kus ma sind esimest korda nägin, ütles mulle üks heal seespool, et üksford see tund kaa meie kokku ühendusest lõdwa saab; aga kogunigi mite ühe see suguse kurwa loo sees.“

Kui Günther oma esimesest ehmatusest jälle

toibund oli ja kaa temale oma armastust oli vastu tunnistand ja mitu korda tema ümber finni hakand, küüsis ta: „Mis asja on sinul selle hirmsa Kamorra seltsiga, kellest ma veel ika mite täit aru põle saanud?“

Mutes pani ta oma kää tema õla peale ja ütles: „Ära mõtle minust mitte sandiste, et sa mind ihe segaduse kimpus leiad, keda ma isegi põlgan. Ma ei wõi sulle praegu mite seletada. Mii palju wõin ma aga sulle ütelda, et mina see pea Kamorral olen, aga ära sa sina mite sellepärast efsitud. Sää sellega rahule, kui ma sulle ütlen, et ma sinule mite ei kõlba. Sest tunnist saadik, kus ma seda nurjatunud asja selle seisuses äratundsin, olen ma selle järele igatsend, et nende saladust hoopis ärapõlgada, ja sest saadik kui ma sinu silma waatasin, sa armas mees, sest saadik seisab see mõtte kindlaste minu sees Kamorrale igaweste otša peale teha. Enne pean ma aga sind ärapeastma, sest sinu elu üle lähwitab häda ja wiletsus. Sul on Kamoristlaste seas wäga palju waenlast, kes aga üksi minu läbi tagasi hoitud wõiwad saada. See peab kõik rutu sündima, sest mitmest asjadest saan ma aru, et naad hakawad minu nõust juba aru sama.“

Uga korraga jäi ta waid, sest ta kuulis wäljas üht tawast kabinad.

„Ses hirmsas majas on iga kiwil kõrwad,“
 fofistas ta. „Nüüd pean ma sind jälle üksi
 jätma, aga ma tahan selle eest muret pidada,
 et sinu wahid wahetud saawad.“

Weel kord hakas ta tema ümbert finni,
 wiskas enesele pika riide üle õlade ja ka-
 dus ära.

Günther oli nüüd üksi; tal oli aeg käre,
 oma imeliku juhtumise üle järele mõttelda.
 Mis ta nii kaua enesele oli himustand ja
 soowinud, see oli nüüd häkitselt ühe peaaegu
 ilma ootmata wiisil täide läinud. Tütar-
 laps oli salgamata temale oma armastust
 teada annud, ja see oli nii rutu süündinud,
 et tal mite aega ei olnud tema nime järele pä-
 rida. Ta elu oli nüüd wiletsuses, ja wõis aga
 weel üksi tema läbi peastetud saada. Oh, just
 sellepärrast armastas ta teda weel enam, ja
 ta ei mõtelnud ka nüüd mite enam selle peale
 et temal see wõimus oli,“ ja et tema see
 pea ühe rõõwli salga üle oli.

Warsti peale jeda keerati üks lahti, ja
 punase riietega ukse hoidja, astus sisse. Ta
 astus tema woodi ete ja rääkis ilma aea-
 wiitmata:

„Mo herra, ma olin praegu tunistuseks
 selle jutu juures, mis teie Täheneitsiga rää-
 kisite. Siis saate teie kül wist aru, et minul
 wõimalik on, teda ilma sõna rääkimata surma

saata. Aga et teil ehk selle wastu midagi on, et see mite ei peaks sündima, siis kässin ma teid mulle üks summa nimetada, kellega teie minu waid olemist wõite ära osta."

Günther tuius tagasi. „Mo Jumal," ütles ta, „seisab siis see seltskond üsna rõõwimisest ülehel?"

„Teie olete seda peaaegu õigeste nimetanud," wastas Kolles. „Minul on aga sellega wähe tegemist, sõimate teie Ramorrad wõi laitsete, minul on raha pea asi."

„Kes seisab mul selle eest hea, et teie waid olete? küsis Grahw.

„Ei keegi, teie peate seda mulle üsna muidu uskuma. Tõrgute teie aga selle wasta, siis on Täheneitsit kadund."

„Üks hirmus wereimeja selts!" hüüdis Grahw. „Säh, wõta siin need bankonoodid, seda rõõwliid minu ärapeidetud kae taskust mite üles ei leidnud. See raha pidi mulle reisi tarwis olema; nüüd aga lähewad naad sinu musta näppute wahela, ja naad ulatawad, sulle ühte parajad elu hakata. Oled sa selle sammaga rahul?"

Kolles kummardas ja astus rõõmsa näuga wangi hoonest wälja.

„Nende inimeste küünte wahelt ei paista kudagi moodi wõimalik olewad ärapeafeda," sosistas ta. „Tõeste, kui mind Jumal selle

tütarlapse abi läbi jälle priiks aitab, siis ei taha ma üht filmapilku kauem ühe maa sisse viibida, kus terwis, wara ja elu ühe inimeste käe seisab, kes endid õiguse teelt kurjale äraannud."

Kaua sai teda hirmu ja lootusest liigutud, siis aga sai ta paremad mõtted ja ta seadis omale seda waimus ete, kui õnnelik ta saaks olema, kui ta oma noore prauaga Saksamaal elaks. Seal oli tal suured mõisad ja oli nii täieste selle peale julge, et temale tema naese wõtmise pärast keegi üht wiltu filmawaated ei tohiks teha.

Weel prassis ta oma rõõmustawa mõttetega, kui jälle wangi koja uks lahti läks. Seeford aga ei olnud mite kolles, waid Luuigi, kes teda salaja waatama tuli.

"Herra," sosistas ta, "Täheneitsit soowib teiega rääkida. Tõuske tasakeste maast üles, sest äraandjate kõrwad kuulewad igale poole, ja see pisem kahin, saaks meid mõlemaid hukatusesse saatma."

Grahw astus tema järele läbi mitme pimedada kangialuste, siis tõstis ta ühe raske dammasti riidest waheteki üles ja lükkas teda ühte heledaste walguštud tuppä.

IV.

Tuba, kus Grahw läbi punase waheteki sisse astus, oli ühe isekordlikuld kalli ehtetega ehitud tuba, aga seisis, nagu kõik teisetki tuad, maa al, nagu ta weel mäletas jest Solfatora koopast. Ehk küll kuskil pool afend näha ei olnud, siiski lehtas väga armas hais igal pool tubades, ja ei olnud sugugi seesugust haisu tunda, mis muidu ita seesuguste maa aluste karkates leitakse.

Kui Günther sisse oli astunud, tõusis tütarlaps sohwa pealt üles, ja kudrutas temale oma käsi laiali lautades wastu. Wist oli ta soowind ennast oma armsa noore mehele ligemalt tunda anda, jest ta oli ennast uhke riietega ehitand. Juuksed mis tal lokis olade peal rippusiwad oliwad pea peal ühe ütle mata armjaste lehkwa haisuga lille frantsiga ehitud, kus seas tulipunased kameelia dïed wälja paistsiwad.

Günther tõmbas teda enese wastu rindu; ja laskis ennast tema kõrwa sohwa peale, wõtis tema käe enese pihuse ja ütles: „Kuda on sinu nimi, ja armas tütarlaps? Ma ei tea seda weel mite kuda sind hüütakse.“

„Ma panen seda väga imeks, et ja seda põle ammugi arvata wõinud,“ andis ta wastuseks. „Meie Ramorra wennad nimetawad

mind Tähe-neitsit, aga ristmese-s sain ma see nimi Stella enesele."

Günther wankus tagaspidi. „Oled sina siis tõeste Tähe-neitsit?" küsis ta.

„Mo armuke," rääkis ta pehme healega, „ma näen kül, mis asi sinu südand liigutab; sina arwad kaa ühtlasi niisamuti kui kõik see pime maailma rahwas arwawad, et kõik need hirmjad teud, kes kõik minu nimel saawad tallitud, minu käs-k ja suud wist saab olema. Sa ehmata-sit, et sa seesugust hirmust looma oma rinda wastu oled pigistanud. Aga tae-wale olgu selle eest tänu, et ma sind ühe parema mõtte peale wõin tagasi wiia: Tähe-neitsit ei ole weel ilmaski üht ilmarastamata tegu teinud; palju ennem wõib ta enesele seda auuks arwata, et tema tuhandeid surma mõis-tedud, andeks annud, ja mitugi werist mõrt-suka tööd ära keelanud. Oleks mul mite see-sugust õnnistuse wäärt abi tegu teha olnud, ma oleks ennast ammugi priitahlikult rõõ-muga surma annud ehk jälle seda sala kohut ja tema sõbru üles annud. Räägi nüüd, Günther, pead sa mind weel ika üheks süü-aluseks wõi ei? Ma tahaks hea meelega seda otsust just sinu enese suust kuulda saada, enne kui ma seda mis mulle juba loodud ja sündsa on olen ise omale wälja walitsenud, mis mind kas surma wõi sinu kaenlasse saadab."

„Ei mite, ei mite,“ hüüdis ta suure waimuustamisega, see ei wõi mite wõimalik olla, et need filmad ja see suu waletada wõiwad. Sina oled puhas, mo armas lapsuke. Saada oma töö ja tallitamine peagi korrale, ja siis rüta minu seltsis minu armsa ja ilusa Saksamaale. Seal saad ja minu abikaasa olema ja sinu tigetad seltsi ja maarahwast koguni äraunustama ja ei pruugi sul nende üle mingisugust kartust tunda.“

„Tänu, sulle mo armuke,“ rääkis ta pisaral filmil; „ma teadsin seda, et ma enast sinu peale lootes, mite põle eksitud saanud, meie saame õnnelikud olema. Nüüd aga kõige efiteks wõtame eneste töö käpile, sest pea asi on kuida sinu elu wõiks peastetud saada, ja see ei ole mite just nii wäga kerge kui sa ehk seda ise mõtled.“

„Mo laps,“ wastas Grahw, „kogu kõik oma jõud kogu. Ehk küll surm kellegi käest luba ei küsi kui ta tuleb, aga just nüüd, kus ma oma õnne nii ligi näen hiilgama, nüüd just saaks see mul kõige enam wastu meelt asi olema ära surra.“

Stella tahtis praegu seda asja peale hakata, ja enese warju al olejale õppetusi ja mitme sugusi teadusi nende sala kohtust wälja ilmutada kuida ta enese eest peab kõistma, kui korraga Luuigi kahwatand näuga sisse

astus ja ehmatades hüüdis: „Komisjoni liikmed tulewad!“

Mõlemad armastajad tahtsiwad weel ühe suuandmisega üheteisest äralahkuda, aga neile ei jäänud seks kaa enam aega, sest selsamal filmapilgul astuſiwad Komisjoni liikmed tuppa. Wististe olid naad selle punase riietega ukse hoidja käest sõnumid saanud ja nüüd sellepeale kaa koe jenna rutanud, aga naad ei annud sest sugugi märki waid tegid kui oleks naad kogemata jisse astunud, ja jäiwad ehmatand seisma.

„Mis see on,“ hakas wanem nende seast rääkima, meie nääme Täheneitsit kinnikatmata nānga ühe meesterahwaga tema tuas, ja see meesterahwas on meie wang ja üks wannutud waenlane meie seltskonnas! Mis peab wiimaks selle wiisiga Kamorraſt ſaama, kui juba meie pea ſeesuguste nuhtluſe wāärt elukatega nõu peab ja wangi koda enese tuaks teeb?“

Ukſest tõstis Stella oma pea üles; astus selle mehele paar ſammu ligemale ja ütles: „Eustanio, mis ajast ſaadid lubawad meie ſeaduſe käjud ſeda, et üks alam enese ülema kui ühe peale kaebaja peale wälja astub? Mis ajast, küſin ma ſinu käest alam ſulane, on ſee kombeks wõetud, Täheneitsist taga rääkida ja temast kurja kõneleda? Mul on praegu meelewald selle üle, ſind Kamorra noa

tera al furma saata, aga ma pean seda üheks väga wiletsaks asjaks, ennast kättetasumisele meelitada. Mine oma tööle ja ära sega mind mite oma ilma aegse jutuga."

Wihaft kohutud keeras ta ennast jala pealt ümber ja läks ära; teised astusiwad tema järele ehk kül eneste keeled wiha pärast oleks juus ära närinud. Sennasama saali kus esite Günther oli sisse astunud, istusiwad naad ühe lina ümber maha.

"Wo söbrad", hakas Euskiano rääkima. "Teie näate nüüd isegi, et Kolles meile mite üht wale jutu põle juttustanud; ta on tõeste oma seisust jalgega tallanud ja waenlastega meie seltsile wastu hakamisel. Seepärast seisab nüüd meite käe see küsimine, kas üks seesugune seaduse põlgaja liige weel kauem meie peaks wõib jääda."

Alga et mõlemad teised waid jäiwad, rääkis ta edasi: "Juba ammugi on see asi mulle wastu tahtmist olnud, et meie endid ühest naesterahwast walitseda laseme. Tahate teie seda tentust weel kauem kammata, wõi tahate teie mulle selle peale kät andes abiks olla, et see seadus muudetud saab?"

Teine neist waatas omia ligema naabri peale ja kui teine tasakeste oma pead selle peale oli nikutanud, siis ütles ta: Euskiano, räägime selgemine. Ma arwan sinn mõtteid

Täheneitsi põlgamise üle väga selgeste ära teadwad. Tema saab igalt poolt maksudest üks kaunis jagu omale, et võiks see kõige rikam naesterahwas üle Neaple ola, kui ta mite seda waeSte ja hädalistega ei jautaks. Seda saaksid aga sina kõik omale pidama ja seega enesele suurt rikust kokukoguma kellega saa maa kohad ja wiinamäed võiksid enesele päri- seks osta. Sellepärast just luurad sa kaa salaja juba mitu aastad et kuida sa aga seda kohta meie peaks saada võiksid enesele pärida, ja sa wõid tänu taewale ütelda, et ta sulle täna seesugust õnneliku juhtumist on kinkinud."

„Mio amico“, andis Euskanio naeratades wastuseks, „seda ma pean ütleva sul on aga teraw nina üksi sellepärast seda üles nuuskind et sa ise niisamuti selle mõttega täidetud oled. Meie võime aga kõik kolm tema langemisest enesele kasu saada. Kui teie mulle selle juures abiks olete, siis tahan ma enese siisjetulemist teiega jautada.“

Mõlemad sõbrad läksiwad sellega sisse, ja filmapill sai läbiraäkimine ete wõetud, mis wiisil ühtkutes jautondades nende ete wõetad nõuu peale, enam sõbru Euskanio poolt saaks seisma.

„So, nüüd on see asi walmis.“ ütles ta „aga kõige esiteks peawad need mõlemad inimesed teelt eest ära saama koristud, kes

ehk meile seda mängu saavad ärarikuma. Homme pääwa tõusu ael peab see wõeras surma kohtu alla mõistetama ja kohe tema järele kaa see kõrgemeelne naesterahwas."

Pärast seda kui Komissioni liikmed Tähenitsi kambrist olid wälja läinud, ei läinud Grahw Günther mite enam enese wangi kotta tagasi; see oleks teda wähe kül weel wõinud ärapeasta, aga seesugune asi tõstis weel enam süüd, mis peale tal nüüd wäga tarwiline asi oli, Stellaga oma mõtteid wahetada. Enne weel kui pääwa walguš wäljas oli, lasi Tähenitsit oma ühte ülespääsijad naesterahwasit Luuigid enese ete kutsuda.

"Sa waene pois," ütles ta, "kajju, sa saad selle protsessimisesse ligi kutsutud; et sa seda wangi minu juure töid, seepärast pead sa enne pääwa tõusu siit ära olema. Wõta sealt kastist enesele munga ülikond wälja ja põgene minu ilusa majasse Sorrento. Selle ülikondas saab sul wõimalik olema põgeneda. Aga kuule poisike, weel üks asi enne, võta oma teegonda üle Neapli ete ja pea Ramorra tarwis üks paat kahe aeru mehega walmis, see on kui sa Põtsuooli oled jõudnud. Ja weel ütle siis nende meestele tähenduselt, et mis naad kaa kuulewad ehk nääwad siiski ennast mite paigalt ei liiguta, enne kui neile keegi

saab üttelema: „Tähed [langewad taewast maha.“

Euigi andis oma heategia käele suud wõtis oma waranduse ja rutas minema.

Mitte kaua peale seda seisis punase riie- tega ukse hoidja Täheneitsi ukse-läwel ja ütles rõemu kaetsewa naeratamisega: „Mi- nul on käsk käe, seda noort herrad kohtu laua ete wiia. Tulge minu järele!“

Kohtuliikmed oliwad enamiste kõik juba endid saali kokkufogunud, kui Günther sisse astus.

Euskiano oli kõne pidaja.

„Herra,“ ütles ta külmä põlastawa hea- lega, „kohtumõistjad on kõik tunnisemehed järele kuuland ja seda otsust saanud, et teie mitmel wiisil enesele surma olete teeninud. Ramorral on kange ja rutuline kohus; ta ei pea ennast mite wagadusega ülewel, waid mõistab teid ilma sõna rääkimata surma.“

Grahw ei pidand seda mite wõimalikuks, et üht inimest ühe seesuguse ilma järele kuu- lamiseta surma saab mõistetud. „Mo herra,“ ütles ta ühe suurt sugu mehe moodi auus- tamisega, kes mite enesele armu ei tahtnud ker- jata, „teie räägite praegu siin kohtumõistmi- sest; mina aga ei nimeta seda kellegi kohtuks, waid üheks rõõwle seltskonnaks. Teil ei ole mingisugust põhja minu süü üle, ehk weel

wähem üht tunnisimeest. Kaa mind ennast ei ole teie weel mite enese eest kosta lastnud.

„Kuulge noormees,“ alustas werejännuline Bräsitent jutustamist, „meie ei wõi seesugusi wagadusi mite pruukida. Teile jääb aga weel kaksteistkümmend tundi aega, kus sees teie ennast peate surma wastu valmistama; siis aga langete Ramorra noa tera alla.“

Grahw tahtis weel wastutada, aga seltsamal filmapilgul kahises Stella sisse. Tema pea peal hiilgas kuld kroon, ja käes hoidis ta enesel walitsuse krep, tähenduse märk tema kõrge walitsusest. Ta astus kohtu laua ete ja rääkis wihasi wärisewa healega; „Teie olete praegu üht ilmasüütaid hukka mõistnud, Aga et see ilmasüüta weri walamata jääks, seks pruugin mina oma eesõigust ja annan temale armu.“

Kohtumõistjad oliwad seesuguse seaduse üle temale armu anda koguni ehmata ja kahewahel, naad waatasiwad waid olles ühe-teise otsa; siis aga wõtis eesistuja julgust ja ütles: Täheneitsil on õigus ja temale on armu antud, aga selle asja juures on weel üks pisuke küsimine waja: Armu saanud Grahw peab ennast meie seltsi liikmeks andma ja ennast meie seadusesse lastma illes wõta ja kaa omalt poolt üht proowi tööd ärategema, mis tema südameliku olefud

tunnistab. Seepärast saab nüüd küsitud, kas Grahw Günther von Schierstein selle tingimisele rahul on, ja ennast kõiges asjus Ramorra liikmeks tahab tunnistada.

„Seda saab tema tunnistama,“ andis rutu Täheneitsit uhkusega vastuseks ja andis ka Grahwie tähenduse märki, et ta nõndasamuti pidi seda tõeks tunnistama.

Grahw kummardas pisut peaga, sest ta võis seda juba ete arvata, et Stella kudagi moodi üht teed ikka leidma saab, et teda iga teutawa ja ihwardawa kahju eest võiks hoida.

Stella tahtis seepeale ära minna, aga Präsitent tõusis püsti ja ütles: „Grahw Günther võib nüüd siit kohtu toast välja astuda, aga Täheneitsit peab veel siia jääma, sest tema wasim on üks suur kaebtus Ramorral. Tema peab, kuida tunnismehed tunnistawad, kes oma kõrwadega seda ütlewad kuulnud oled, ennast selle mõtte ja plaanidega iga pääw waewama; Ramorrad äraanda ja nende nõuu walitsusele ete panna.

See on juba teine suur kuri töö mis meie weel enne mite põle kuulnud, ja meie kohus on seepärast seda asja kõige kangema trahwiga mis meie seaduses seisab järele kuulata.“

Stella hakkas seda jutu kuuldes kõigist kehast wärisema, aga ta kogus ennast jälle

peagi, astus uhke sammuga kohtumõistjate ete ja ütles: „Tehke mis teie kohus on!“

Kohe haas protses peale, kelle otsust meie teise lehe pealt leiame.

V.

Günther astus jälle Stella tuppa tagasi, ja jäi senna liikumata paigale; ehk temale kül aeawiidet tehti siiski ei rõõmstand ta ennast see üle sugugi, sest Stella ülespassijad naesterahwad püüdsiwad tanju ja laulu läbi igate moodi tema aega ära wiita ja tõiwad temale kõik mis ta aga iiales soowis. Üks hirmus mässamine tõusis tema sees, sest tund jõudis tunni järele mööda, aga Stella ei tulnud weel ifa mite tagasi. Mis oli temaga õiete sündinud? Mis ei wõinud kõik üks inime nende hirmsa kohtumõistjate käest loota! Sada korda küsis ta tema järele, sada korda oli ta nõuaks wõtnud, kohtu tuppa tagasi minna, aga tema küsimiste peale ei annud keegi wastust, ja et kohtu tuppa oleks wõinud minna feelas teda jälle see suur luku keeratud raud üks.

Juba oli õhtu käte jõudnud, seal nähti Stella kahe mehe wahel tuppa astuwad, ta oli kahwatand, aga siiski paistis tema näust endine kindel meel wälja, ehk kül juba kroon ja walitsuse kep ta käest oli ärawõetud saanud.

"Üks nende meestest, Lushtanio, astus Güntheri ete ja ütles: „Grahwi herra, raske südanega on meie kohtumõistjad Täheneitsit tema äraandja nõuu pärast teda süüaluseks arwani ja teda surma mõistnud. Teie see kõige morem seltsi liige Ramorral peate teda noa teri al surmama, sest teid on jaks seltsi poolt wõitsetud, ja et siis kaa ühtlasi näitama peate, et selle auu wäärt olete meie seltsi liige olla.“

Günther ehmatas seesuguse sõnume üle koguni ära; krambi sarnatse koos hoidwaruhtatega istus ta rääkia ete ja oli juba nõuu, teda ihe hoobiga maha sirutada, kui Stella tema ja selle rääkija wahale astus:

„Ole kõigega rahul,“ sosistas Täheneitsit temale saksakeele, „mina muretsen enese nii kui kaa sinu e.e.“ Siis rääkis ta jälle enese isamaa keele etasi: „Mo sõber, mis aitab see kui ennast Ramorra kohtu seaduse wastu peaks panema. Kui sina minule ehk minu elu saaksid kinkima, siis on weel teisa käsi küllalt, kes mind ilma surema kahjuta teise ilma saadawad; aga ma tahan üksi sinu kae läbi surra.“

„See oli üks õige jut kuda seda tema kohus kaa pidi olema rääkida.“ wastas Lushtanio.

„Ma saan teid jenna ärakuhamise torni

wiima ja siis jälle üks luku keerama. Grhwi herra, siin on see nuga; trehwage kohi esimese lõõgiga südamesse, et tal mite põl pika walupiina kannatada. Teile on selle arwis kolm tundi aega antud. Kui see hukimõistetud pärast ülemal nimetud aega wed peaks elama, siis saate teie ise kui üks ag süda ja wastupania seltsi liige temaga ühes laigema."

Günther lükkas noa wihaga enesest ära, aga üks ainuke armas filmawaat Stellast waigistas teda jälle peagi, ja ta si walmis tema eest kõik tegema. Nuga wõles nagu tuluke tema pihus, et sest waewast lahti saada pistis ta teda enese põue. Ühe märgi peale mis see hirmus mees tähendas astusiwad kaks meest tule lontitega sisse ja seatsiwad neid läbi mitme künne, kord madaa kord kõrge, kord kitsa, kord laia kangi aluste ja keeruliste wõlwide ja jõudsiwad wiima's senna torni juure kus see ärahukamise koht neil oli, ja kus nüüd see punase riietega ukse hoidja ukse lukkust lahti keeras. Salaja naeratades enese ete lükkas ta neid mõlemaid torni ja keeras ukse jälle lukku. Üks suur latorn, mis seinamüüri külges rippus, walgustas seda torni seest poolt ja walgustas kaa ühe hulga puusärkide peale, kelle kaaned iga ühel kinni olid lukkustud. Üks puusärk teiste seast nähti palju suurem olevad. Stella astus üks sam

ligemale ja näitas käega selle peale tähenda-
des ja ütles: „Siin puusärkis hingab minu
isa keha, kes kaa niisamati nende mõrtsuka
noa tera alla langes.“

Günther wõtis noa põuest, ja wiiskas teda
wastu maad ja ütles: Mite ilmaski ei pea
minu käsi üht seesugust kurjatööd tegema;
ennem lasen ma ise ennast nende kurjategi-
jatest tüfikesks raijuda.“

„Seda ei pruugi sa kaa mite teha,“ so-
fistas Stella, kus peale ta ise tema kae enese
pihuse wõtis ja seda suuandmisega kinni ka-
tis. „Aga kuule enne, mis mul sulle rää-
kida on. Ma tean seda kül, et sa mind
armastad. Kui so juu seda mulle mite ei
oleks kuulutand, siis oleks sinu filmad ometi
sinu äraandjaks saanud, aga sa waatad ikka
weel minu kui ühe ime looma peale, ja et
sul kül kanatada on ei wõi sa siiski minu
peale kui ühe ilmasüüta inimese peale waa-
data; kõige vähemalt ei sa siina sest aru,
miks pärast mina mite juba ammugi ühest
seesugusest seltsist põle ärapõgenend, kelle kurja
töösi ma juba ammugi tunnen.“

„Tõeste, sa oled minu mõtted äraarwanud,“
andis ta wastuseks.

„Sa saad mind süüft lahti mõistma, kui
sa kõik minu jutu oled kuulnud otjas ole-
wad,“ ütles Täheneitsit naeratades. „Minu

isa oli juba poisikesest põlvest saadik selle
 seltsi liikmeks olnud, sest et ta ühe ligistawa
 seisusega nende kurja inimestega koos olnud,
 ja ei wõinud ennast kudagi moodi nende käest
 ära peasta. Ta tõusis järg järgult ja sai
 pärast nende meistriks ja peaks. Tema sü-
 dame tunnistus oli mitu aastad maganud,
 aga ärkas alles siis üles kui ta minu ema
 enesele wõtis, sest tema palus ja nutis alati
 tema kallal, et ta seda seltskonda peaks maha
 jätma. See aga ei olnud temal koguni wõi-
 malik, kui ta mite neid teisi walitseja liikmeid
 kahjuta pidi jätma. Seepärast wõtis ta wiimaks
 seda oma pea-luu sisse, kogu seda salaja
 Komorra seltsi walitsusele äraanda ja siis
 walitsuse warju al mäljamaale põgeneda. Aga
 kahju et kõik kohtu ammetnikud enamiste Ka-
 morra seltsiliikmed on, ja sealt tal see siis
 tuli et teda äraanti, kui ta alles seda esimest
 pisemad proowi oli peale hakanud. Minu
 ema, kes seda plaani oli wälja arwanud, lan-
 ges nende noa tera alla, aga minu isa sai
 siia torni mõistetud ja siin tema elu lõpetud.
 Mina üksi, weel alles imew laps, olin järele
 jäänud. Ja et seltsiliikmed kedagi seefugust
 meest eneste hulgast ei leidnud, kes minu isa
 koha peale oleks wõinud astuda, siis tuliwad
 nad pärast selle mõtte peale, tema ainust tü-
 tart seks wälja walitseda. Muidugi teada

oli see lapsute neile kui üks warjupilt filme ees, ja see were himuline Eustkiano walitses minu asemel. Nõnda kuda kõik asi selle feltsi sees salalik on, nõnda oliwad naad kaa mulle seesuguse salaja nime annud, Tähe-neitsit. Kõik kurja, mis aga Neaplis sündis, iseäranis weel need salaja tapmise tööd, oliwad Täheneitsi töö, kus ta aga ise alles kui pisute lapsute siin maa alustes keldrites sai illeskaswatud: Aga ma kaswasin üsna jõud-
faste; ma kuulsin, ma nägin, ma küsisin. Siiski jäiwad wastused iga kord tulemata, sest Eustkiano ei tahtnud seda wõimust enese käest ära anda. Üks wana Meeger, kes minu tenistusesse oli antud ja kes mind kui ma alles piisute lapsute olin põlwe peal kiiguta-
nud, seesama tegi mo filmad lahti, ja seletas mulle mo seisust ära, ta rääkis mulle kaa, misugust furma minu wanemad enesele tee-
ninud. Ma pidin temale wandega tõutama, teda mite kohtumõisjatele ära anda. Ma pidasin kaa kindlaste enese sõna, ja wõtsin ete, ennast sest feltskonnast salaja lahti lüüa, ja kaa ühtlasi oma wanemate waenlastele seda kurja käte tasuda. Aga et seda kõik korda saata, pruukisin ma see tarwis enam wõimust enesele, kui mul siinamaale oli olnud. See-
pärast tegin ma ühel pääwal, Eustkianiol oli selle üle kõige enam meel paha, oma õigust

kõigide ees ilmseks, et ma seda walitsust pidin enese kätte saama, ja — naad pidivad kaa seda käsku täitma, mis ma nende käest nõudsin enesele. Sest saadik langes wähe ohwrid nende noa tera al, sest ma hoidsin enese kää nende üle kaitsemiseks. Muidugi teada ei wõinud ma kõiki kurja feelata, aga niipalju tegin ma ometi enese kasuks et siin selle torni sees, kelle wõtti mina oma kätte sain, ükski ohwer enam ei langenud.”

Günther wajutas tema pisikest pehmed kät ja lisas mõnda kiituse sõna jenna juurde. „Kuula weel edasi,” ütles Stella. „Mo Neeger oli terane mees kõige töö peale, ja pealegi minu nõuus, et temale oma kõige salajamad mõtted wõisin rääkida. Sõjete, millal feltšiliikmed mite koos ei istunud, toimetas ta mulle siin tornis üht sala tööd, kellest ükski inime seda pisemad teadust ei tohtind saada. Ma teatsin seda küll, et ma aga üksnes põgenemise läbi ennast nende käest wõin peasta. Seepärast lastsin ma teda enesele üht teed tornist maa alt läbikaewata. Ta suri just siis ära, kui ta seda tööd oli täiest lõpetanud. Ma tahtsin kohe pärast tema surma ärapõgeneda, aga seal sain ma sind tundma, ja nüüd pidin ma nii kaua ootama, kui sa minu oma olid.”

Günther wajutas teda enese wasta rindu,

aga ta lükas teda pehmelt enesest eemale, seepeale wajutas ta jalaga ühte kohta puusfärgi taha vastu põrandad. Seal kargas puusfärgi kaan pealt ära, ja ühe tappetud furnu koha asemel nähti üks kivist trep alla minewad.

Stella wõtis nüüd latorni müüri pealt, astus puusfärgi sisse ja laskis Grahwi enese järele astuda.

„Rutu,“ ütles ta; kui nüüd meie põgenemist keegi näha saab, siis ei oleks enam mingisugust peasemist loota.“

Seepeale astus Grahw niisamuti läbi puusfärgi treppide peale. Silmapilk tõmbas Stella kaane puusfärgile peale ja pani seest poolt haaki mis juba selle tarwis müüri sisse oli finnitud.

„Keegi ei tea sest jala teest seda kõige vähemad,“ ütles ta, aga mulle on teesama jala väljaminek mitugi korda abiks olnud, et mõnda õnnetumad wõisid warakult kaitse- des eemale saata.“

Kui naad juba sammu kahtekümme olid alla poole jõudnud, tulid naad ühte wõlwi alla kellel mite lage peal ei olnud, ja kelle seinadest mis kowad müürid nähti olid, selgeste wana aea tööd wõis näha saada. Ühest müüri haugust wõtis ta üks kimp riideid nähtawale ja wiskas Grahwile

ühe mantli ümber, kessel aga üksi kaks hauku silmade tarwis oli sisse lõigatud, aga teist jagu keha üleühtse jalgadeni kinni kattis. Arakustatud latorni müüri hauku lüfates, hakkas ta Grahwi käte kinni ja wedas teda enese järele. Ühe kaunis pika edasi sammumise järele jõudsiwad naad ühte suure wõlwi alla mis pisut ülespidi läks ja kelle pörand kõiksugu kiwi prüügiga ülekattetud oli, see tee wiis neid ühte wana lossi müüri waremetesse kus kuu walgel üht suurt ruumi enese ees nägiwad. See oli Amwiteater.

„Selle sama teest kust meie praegu tulime jutustaksse mitme sugusid hirmsaid ebausklifuid jutusi,“ jostistas ta; selle pärast ei olnud mul selle poolest ilmaski kartust, et keegi jenna sisse saaks minema ja minu saladust kogemata üles leidma.“

Nutuste tõttas ta nüüd ees, ja jõudis peagi mitme kordse üles ja alla astumisega mõõda treppisi jenna kohta kus see wälja minek sest Amwiteatrist oli. Pärast seda kui ta neid uulitsaid, mis paremat kät Goltatorasse ja pahemad kät Potjuooli wiis oli etewaatlikult järele waatand ja inimestest tühja leidnud olewad, kallask ta paraja sammudega ühe kõrwalise tee peale, kust otsekohe wõis sadamasse minna, kus ta seda paati oli käskind walmis seista.

Poole tee peal tuliwad neile kaks meest

wastu, kes sügawa jutuga nähti töös olevad. Naad olivad aga pisut nende kabe mehele silma puutunud, kui naad korraga üheteisest eemale kargasivad ja vastu mäge ülespidi jooksisivad.

„Püha Marja!“ kuulsivad naad ühte neist wärisewa healega hüüdwad, „need on Ramorra poolt wälja saadetud. Ei ole mite hea, neile tee peale ete minna. Jummal olgu ise nendele armuline, kelle pärast nemad seda õõsist teegonda on ete wõtnud.“

Stella ja Günther astusivad waid olles mööda teed edasi ja jõudsid peagi jenna tähentatud paika.

„Naad on seal,“ sosistas Stella: „üttele sina seda meie peasemise sõna, sest sinu heal on neile tundmata, ja seepärast ei wõi naad siis mite niipea äraandmisest jutustada.“

„Aga kus kohta pean ma neile ütlema, kus see sõit läheb?“ küsis Grahw tasase healega.

„Ütle Kastellamaaresse!“

Paatis istusivad kaks laewa meest mantlite sisse mähitud. Dotamine näitis neile wäga pikale minewad, sest naad olivad magama uinunud; nii pea aga kui meie kaks sõbra paadi ligemale olivad jõudnud, ärkasivad naad üles, kargasivad püsti ja hoitsivad neid eemale pidades paadi aerud vastu.

„Tähed langewad taewast maha!“ ütles korraga Günther. Silmapilk tõmbaswad naad, ennast sügawaste kummardades, tagasi ja lautaswad tekkid istumise paika laiali lahti.

„Otse Kastellamaare,“ käskis Günther, ja nii pea liikus paat kaldast eemale. Kuu walgustas waikewa laente peale ja walas oma hõbe walguist ligema saarte peale. Wahest ligistaswad naad mitme kalapüüdjate paadiga, kes õõ aeal kala püüdsiwad aga naad ei ligistanud nendega mite nii ligidale et jutustama oleks pidanud hañama, sest naad teadsiwad, et Ramorra ühtki tunnismeeft oma töö juures ei tarwita. Ei olnud mite enam kaua aega hommikusse, kui paat Kastellamaare sadamasse oli jõudnud.

„Reerage otse teed tagasi,“ ütles Günther. „Teie teate, sõnakuulmata ja wälja lobisejaid ootab Ramorra noa tera.“

Üks kutsjar ootas tõllaga kalda peal. Ükste peal seisis see märk kuld täht. Naad astusiwad sisse ja weeresiwad edasi. Naad sõitsiwad wastu mäge ifa ülespidi mäe otjast läks tee üsna mere kalda pealt mööda, jenni kui naad hommitu koidu aeaks Sorento jõudsiwad.

VI.

Meie leiame neid mõlemaid põgenejaid ühes suures, kõrge müüridega varjatud rohu aias jälle, kus rohkestes Sidroni puid kaswas. Günther käis järele mõtteldes puude wilus, ja wiskas wahelt oma silmawaated nende kollaste muna sarnaste puu-wilja nuppude peale, mis mustjas rohelistes lehtede wahelt wälja paistiswad. Stella tuleb tale teine poolt aja otjast hommikku riides wastu. Ta hõitseb kui roos: ilu ja noorus oliwad mõlemad selle kena näu peale aset wõtnud, ja kaa need ümmargused keha jaud tunnistasiswad, et naad praegu oma elu kõige täielisemas kenaduses oliwad.

Bainuwa sammudega temale wastu ruttates, hüüab ta temale üht head hommikud ja sirutab oma pisikesse walge käe temale wastu, mis aga see oma morkade wastu pigistab.

Seepeale tõmbas ta Günthert oma kõrwa kiwipingi peale, mis just ühe hüppaw kaewu wastu seisis, ja rääkis ühe seesuguse armsa healega, kuida feda aga see kuulus Itaalia keel kihutada lubas:

„Mo armuke, meil ei ole mite üht jädawad paika siia Paratiisi sarnatse paika. Enne weel kui pääw on õhtuse jõudnud, peame meie mägedesse olema jõudnud, sest

Kamorra saab igale poole oma salakuulajad wälja saatma, ja nende nuga mis neil alati kaasas on saab tõeste meil südamesse tungima."

"Ja mo armas laps, meie saame põgenema." wastas Günther, "ja minu isamaal ei ole meil enam mingisugust kartust nende werekoerte eest."

"Seda ma arwan kaa, mo sõber," andis ta wastuseks, "aga mul on weel enne seda mõnda sinule ete seada. Sa tead seda, et ma sind armastan, aga ma saan kui sinu laulatud naene sinuga sinu isamaale reisima. On see sinu tahtmine, siis saab widewiku aeal üks preester sinu olema, kes meid aealikkult ja igaweste kogu õnnistab. Ei ole see aga mite sinu nõuu, siis lahkume meie teineteisest weel jelsamal tunnil."

Günther wõttis tema mõlemad käed oma pihuse, wajutas neid haleda meelega oma wastu rindu ja ütles: "Mo armas Stella, kaa minul ei ole mund nõuu ega tahtmist kui sinulgi. Seepärast pane kõik oma asjad reisi tarwis walmis, et meie sest ilusast aga hirmsast maa jaust ära jõuame, nii pea kui preestri õnnistus meile on osaks saanud."

"Tänu sulle, mo truu sõber," wastas Stella ja tõmbas ühe paberi enese taskust wälja. "Aga weel enne kui ma igaweste enese isamaalt äralahkun," ütles ta, "tahan

ma kohtud selle seisusesse tõsta, et naad Kamorra seltsi igaweste maa pealt ära kawatamad."

Günther wõttis nüüd selle paberi enese kätte. See oli üks suur kiri walitsusele äraanda. Pitseri peal teisis suur nuga nähtawal.

"Mo kallis armuke," ütles Günther, "kas ei oleks see ehk mite parem, kui meie ennast enam sugugi selle asja sekka ei segaks? Minu isamaal on meil see ükstapuhas, on siin seda seltskonda wõi ei."

"Ei, ei," wastas Stella; "see peab õigust mööda sündima. Kui walitsus rutu ja targaste selle tööle läheb, siis saawad naad korraga finni wõetud, ja — siis oleme kaa meie palju julgemad nende järele uurimise üle."

Seepeale plaksutas ta käsi ja käskis seda praegu sisse astujad Luuigid, kellel ita weel seesama munga ülikond ümber oli, seda kirja etewaatlilikult Neaplesse wiia ja seda senna kuningliku lossi äraanda.

"Saa saad etewatlik olema ja kellegile pisemad märki oma asjast aawaldama, kaa kellegile seda finast kirja näitama," ütles ta. "Kui sa tagasi oled jõudnud, jääd sa siia minu mõisa peale walitsejaks, senni kui ma sulle selgemad teadust olen annud."

Luuigi kummardas ennast, laskis kirja

enese laia kuue wõllide wahel kaduda ja astus ajast wälja. Wäljas aja ukse juures astus ta ratsa hobuse selga ja kihutas sellega wastu mäge ülespidi Kastellamaare poole.

Need mõlemad kihlatud jäiwad weel kaua seda wiisi istuma aeda ja tunistasiwad sada korda ühe teisele seda tõutust, kui wäga naad teineteist armastasid.

„Weel üks asi seisab mul südame peal,“ ütles Stella. „Sellesama maja müüride all seisab üks suur warandus kulda ja kallid kiwa warjul, see kõik on minu oma, ja kui ma seda kõik kaasa wõttaksin, siis oleme kogu elu aeg ilma mingisuguse puuduseta ilmas. Aga kogu see warandus on Ramorra päris omadus, ja seepärast ei tahaks ma oma käsi sellega rojastada. Mis sa arwat sest asjast, mo armas sõber?“

„Mul on just samasugused mõtted kui sinulgi, mo armas laps,“ andis Günther wastuseks. Üks seesugune kurjal kombel saadud warandus ei saaks meile ilmaski üht õnne tooma; kaa on mul eneselgi küllalte warandust, et wõime enestele üht rahulist tulewiku soowida.“

„Ma tänan sind sinu auuwäärt mehise meele eest,“ andis Stella tänuga wastuseks: „Ammu enne kui see asi meite wahel sündis, oli mul kõwaste see nõuu seda raha walit-

fusele tagasi saata; ma olen seepärast üht kirja juba selle tarwis valmis kirjutanud kus kõik minu liikuv ja liikumata omadus üles on pandud. Kui Luigi tagasi on tulnud, saab ta kaa seda sinast paberid walitsusele äraandma, seal seisab kuulutud, et see warandus on õigust mööda walitsusele tagasi antud.“

Rogu selle enne lõunat saatšiwad naad magusa jutuga mööda. Aga pärast lõunat läks Stella oma tubadesse tagasi, ennast selle pühalku õnnistuse peale, mis widewiku aeal pidi ärapeetud saama, walmistama.

Günther wiitis weel mõned tunnid aedas ära, siis aga läks kaa tema enese tubadesse ja ootis seal seda tundi, milla preester pidi tulema. Djalgi põlnud ta ühte pääwa nii pika leidnud olemad, kui täna, ja ta oleks paljugi selle eest annud kui keegi oleks seda wõinud lühemaks teha. Noh ükskord ometi oli see ammu igatsetud tund käte jõudnud, ja pea pärast seda kopputadi tema ukse peale.

See oli seejama mung, kes selle tarwis senna oli tulnud, neile seda püha sakramenti jagama. Günther läks nüüd temaga senna pisikese tua kabeti.

Ühe poole tunni aea järele astušiwad naad mõlemad kabetist wälja, ja ootášiwad kannatama meelega pruudi tulemist.

Aga kui teda ifa weel näha ei olnud,

läksiwad naad teda üles otsima, et jenna peab rutama. Naad pidiwad sellepärast ajast läbi minema.

„Mis see on?“ küsis forraga mung;
„näage seal ühe puu otša külges põleb tuluks.“

Grahw tõstis oma silmad jenna poole ja nägi ühe kõige jämedama Sidroni puu otšas põles üks tule latorn. Imekspannes rutasiwad naad sinna ja — mõlemad karjusid forraga ühest suust, sest selle kõige tugewama otša külge oli Luuigi furnu keha finni siutud. Südamesse oli suur pik nuga pistetud, ja maha weerew weri oli puu alumise otša juba punajeks wärwinud, kae külge oli üks paber siutud, nende sõnadega Ramorra. Latorn, mis furnu keha kõrwas põles, walgustas seda kahwatand koolja nägu, ja seda ika maha weerewad werd. Nra ehmatand jäi Günther filmapilguks seisma, siis aga tõttas ta minema, et järele waadata kus Stella pidi olema.

Uksed olid laiali lahti, aga seda keda ta otsis ei olnud kuski pool näha; kaa ülespasseijaid ei olnud kedagi nähtawal.

„Stella, Stella!“ hüüdis ta eemale kostwa healega, aga ta ei saanud mingisugust wastust. Seal wõttis ta nõuaks seda wiimist kinnilukustatud ust sisse lüüa. Üks murdis pilbasteks, ja mis nägi ta nüüd. Qua lae

al rippus kroonlühter, kelle küünlatest hele walgu läbi selle tua paistis. Sisse astudes kargas Günther tagasi, sest ta filmad juhtusiwad otse ühe asja peale, mis tema südames werd tarretama pani. Reskpaika tuba oli tema pruut ilma hingeta põrandale wälja sirutud. Pif nuga, mis tema elule wägiwaltfel wiisil oli otja teinud, seisis nii- samuti nagu Luuigil alles rindus.

Suure healega karjatades langes Günther uimastusesse ja kukkus siis selle weelika werd wälja imetseja furnu keha peale. Tema meelemõistus kadus ära; ta ei teadnud mite enam, mis tema ümber sündis. Preester oli ikka tema järele läinud; kaa tema kargas ehmatades tagasi, aga ta ei wiwitanud ennast kauem jenna hirmsa kambrisse sest üks ainuke filmapilt ütles temale, et Ramorra on siin oma tööd tallitamas, ja ta teadis seda, et see mite kiiduwäärt asi ei olnud, ennast nende saladusesse segada ehk kaa vähemalt sest pisut teadust saada.

Kümme minutid pärast seda astusiwad kaks meest jenna tuppa; naad oliwad sama moodi finni kattetud nägudega, nagu need kohtumõistjad sealt Ramorra kohtust.

„Bean ma kaa temale otja tegema?“ küsis üks neist.

„Ei mite,“ andis teine wastuseks. „Tema

on mõra riigi alam; meie ei saaks wististe mite wäga head asja selle juures maitsema. Meil põle seda enam tarwis sest Ramorra on nüüd ta waenlastest puhastud ja jälle uueste finnitud, ja sest on kül."

"Mga mis tahame meie siis temaga ete wõtta?" küsis esimene.

"Seda tahan ma sulle õues ütelda," ütles teine. "Hakka tema kaenla alt finni; mina ise wõtan teine poolt,"

Naad tõstsiwad teda üles ja talutasiwad teda tuast wälja ja läbi aja, kus ika weel Ratorn Luuigi furnu keha juures põles. Lea piskese ukse ees seisis üks wanter; mõlemad mehed tõstsiwad teda wankre peale ja istusiwad tema kõrwa. Kutsar lütkas ukse finni, kobistas ennast jälle pukki peale ja sõitis sealt minnema; aga ta pööras peagi pahemat kätt, kust nende tee läbi elipuu metja mööda mere äärt edasi läks. Si oli kott pime; ükski inime ei wõinud sest aru saada, kus kohta nende wanter weeres.

"Pea finni," hüüdis korraka üks heal kutsarile, kui naad juba Golsti lahe eneste ees nägiwad. Wanter jäi seisma ja need mõlemad mehed tõstsiwad seda weel ika mines-tusesse uinunud wankrist wälja ja paniwad teda pikali maha.

"Sinu töö on lõppetud," ütles üks neist

meestest kutsarile ja wiiskas temale üks kuld tükk pihuse.

Kui juba wanter meeste filmist kadund oli ligistas üks paat tasakeste kahe mehega kalda ligemale kes Grahwi maast üles tõstsid ja paati kandsiwad. Need teised kaks meest astusiwad nii samuti paati ja kohe sellepeale wajasiwad aerud wette.

Günther ärkas siis alles oma minestusest, kui naad juba ligi Torre del Greco oliwad. Pead üles tõstes, hüüdis ta ägades;

„Stella, mo armas Stella!”

Tugew rusika hoop wajutas teda maha, ja üks kare heal keelis teda rääkimast.

Enese ümber waadates, nägi ta oma pea kohas taewast oma selle aega ülesterkriwa heleda tähtega, ja enese kõrwas wett. Arusaamata kombel hakkas ta oma otšaestsest kinni, siis alles tundis ta, et tema pea-aeg pörund oli, et tema meele mõistust oli waewa tunnud. Ika enam ja enam läks ta meelest kõik asi segaseks; ta ei wõinud seda mite enam aru saada, mis temaga kõik oli juhtunud. Kuu, nõnda nagu ta sest aru sai, palju hiljem, oli tal see wana tundmine üles ärkand, nüüd tundis ta, et ta on nagu terve pääw ja õõ ühes wantris edasi sõitnud, aga siiski ei pidand ta seda asja mite tõeks, et see kõik kaa tõeste nõnda oli juündinud.

VII.

Mitu aastad olivad sest aeast mööda jõudnud. Günther elas kogu selle aea nagu surma wari ja ühegi arstil ei olnud wõimalik tema imeliku haiguse põhja üles uurida. Ometi, kui ta jälle oma meelemõistusele tagasi tuli, leidis ta ennast Saksamaalt enese loosisi jälle. Seda ei wõinud ta aga mitte aru saada, kuida ta jenna oli tulnud. Tal lähwitas aga piisut weel meeles, et ta wõeral maal olnud, ja et temal seal üks suur õnnetus on ete juhtunud. Kaa wähest tulid tal mõned filmapilgud ete kus ta üht armast naesterahwa nagu enese filma ees armas nägewad, aga seesama ilus nagu aga kadus siis ika ta eest ära, kui ta tema nagu tõsisemalt tahtis järele waadata. Nagu ööldud, kui surma wari käis ta piisut enese toas edasi tagasi, aga ika oli üks kerge naeratamine tema mokaade peal nähtaw, aga ta ei rääkind kellegiga mitte üks sõna. Kui juba sügise oma tormidega oli peale hakanud, jäi ta palju pahemaks, nõnda et arstid seda wäga tarwiliseks leidsid olema, kui ta see külma kareda aasta aea ühes soema maa nurkas üle elas. Mitme nõuu andmiste ja armamiste järele leiti Golfi lahe Neaple linnas ja seal ümberkaudu paigad nagu Sorrento, temale kõige

paremad olewad. Tema truu teender Weeliks pidi temaga kaasa minema. Kolme pääwa pärast oliwad nemad juba reisi peal. Si rõemustand teda enam ilus Florentsi linn, ega kuulus Room, ta naeratas iga ühele wastu, ilma et üht sõna oma rahul olemist oleks kuulutand. Edasi, ika edasi lõune poole läks nende reis, kui ometi ükskord eneste seatud paika jõudsiwad ja senna kõrge kalju otsa ehitud wõeraste majasse nimega Albergo del Tasso puhkama jäiwad.

Kaa siin wõttis teda üks arst oma hoole alla. Aga arst nägi peagi, et see suur wõeraste maja wõi Hotel, temale mite oma kära ja müraga paras raawitsemise paik ei ole, seepärast üüris ta temale ühe ilusa mõisa ühe wäga ruumika rohu ajaga.

„Siin on mul wäga hea,“ ütles ta, kui esimest korda Sidroni puude al pisut jalutas. „Mulle tuleb see nõnda imelikult ete, nagu oleks ma siin juba ükskord enne olnud. Kuda mul see asi kõik meelest on äraläinud! Kas ei ole ma aga mite neid puid juba ükskord enne näinud?“

Arsti käsu peale oli Weeliks tema magamise paika see on woodid mere poole külge walmistanud, sellepärast et wärske mere õhk teda kosutaks; aga selle kosutamiseega läks asi pääw pääwalt ika waesemaks, tiiskus tegi

wäga rutu tema elu pääwad lühikeseks. Tema truui teendriale tulid mitu korda pisarad silma, kui ta oma herra sisse langenud paled ja kuiwand keha tunnistas. Ta ise oli aga täis lootust ja arwas, et ta nüüd peagi üht ümberreisimist läbi kogu selle maa võib ette võtta.

„Kuule Weeliks,“ ütles ta ühel pääwal, „mere õht on mul siin wäga raske, wii mind jenna tuppa tead kelle üks ika siamaale weel finni on seisnud.“

„Hea meelega,“ wastas Weeliks, „aga ma tahan enne pisut aknad lahti teha ai pääwa paisted sisse paista lasta.“

„Nüüd on juba pääw küllalte jenna sisse paistnud,“ ütles Günther pisut aea pärast ja laskis ennast Weelikselt talutada, sest tal ei olnud enesel mite enam jõudu, üksi käia.

Kui ta jenna tuppa astus, langes tema film kroonlühtri peale, mis keskpaika tuba lae al rippus. Seal hiilgas forraga nagu üks mälestus tema peast läbi. Rutu laskis ta oma pea maha; kiwi põrandale oli üks punane rist sisse raijutud ja risti all seisis see üks sõna: „Stella!“

„Stella!“ hüüdis ta ühe südand lõhki käristawa healega, sest häkitselt seisjis jälle ta kogu oma ilu ja heale mõnuga tema ees. Siis nägi ta jälle waimus seda furnu keha

nuga rindu pistetud ja nüüd tuliwad kõik need wannad mälestused temale täieste meele kus ta ükskord nii õnnelik oli olnud ja kus jälle pärast see hirmus asi oli süündinud. Pisarad tungiswad tema silmist, ta sosistas oma ete need sõnad: „Stella, so peigmees tuleb. Ramorra on kaa mulle oma nuga südamesse pistnud!”

Ta wajus põlwili ja lastis enese käed nõrgal wiisil ripuda. Üks halwatuse surm oli tema noort elu lõppetand.

* * *

Lõppetuseks, ütlen weel mõni sõna armisa lugejatele selgema teaduse otsuseks Ramorrast ja tema seltsiliikmete otša saamisest Neaplis: Grahw Günther, kes peale kümme aastad meele nõdruses, nagu hullu meeleline inime, oli ära elanud; ärkas forraga jälle üles, ja sai oma täit aru tagasi, ehk ta küll ita wäga haiglane oli. Nüüd tuli kõik see wana asi nagu unenägu temale meele, ja kui ta teist korda Neaplisse tagasi tuli enesele paranemist ja terwit otšima, tuli teisel pääwal üks tundmata mees tema juttule. Kui ete oli lastud rääkis ta waimustud meelega Günthrile oma südame saladusi üles, et ta tahta Ramorristlastele otša peale teha, ja ta tunnistas ennast selle ära tappetud Luuigi sõbra olewad, aga kes weel praegu ise nende seltsiliige pidi olema.

Mitme suguste küsimiste ja nõuudmistele peale sai Grahwi poolt walitsusele üks selge üles-
tunnistaw kiri kirjutud kus sees kõik nende
seltsiliikmete nimed olid ülesantud, kes aga
Ramorra sidemesse oliwad siutud. — Mõni
pääw pärast Grahw Günthri surma tuliwad
korraga hulk laewu sadamasse, kus walitsuse
poolt hulk wäge oli Neaple ühe salaja asja
peale wälja saadetud. Ja sellesama mehe
juhatusel al tungiswad naad Ramorra mäge-
dusse, ja hirmsa sõdimise al langesiwad
Ramoristlased walitsuse wõimuse alla. —
Paari kaupa ahela otsa köidetud toodi neid
Maa aluste kerkadest wälja, kus ka ühtlasi
hulk warandust ja wana aegsõid mälestusi
nähtawale ilmus. Kui kohus oli mõistatud,
tuli nendele see otsus: Iga Ramorra seltsi-
liiged üles puua! Ja siis hakas see halas-
tamata mäng peale. — Terwest kaks nädalad,
sai neid iga pääw mitu kümmend wõlida
tõmmatud. Palju tunnistasiwad ka ise ühte-
teist üles, ja nõnda lõppes korraga see kogu
seltskond wiimse meheni otsa et pärast nende
nimesi keegi enam põle kuulda saanud. See-
pärast lugeja pea meeles seda sõnna: — Teed
sa head wõi kurja, seda leiad sa kõik wiimaks
eest! — —

**Uued raamatud, mis Eesti raamatukogu
omanik D. Martson veel wälja on
annud:**

A r m a s t u s e w ö r k, ehk mõned laulud
noore rahwale aeawiiteks. Hind poogitud
10 kopp.

Kuutu Soldat, ehk sõbra tänu ja truus.
Üks ilus jut, noore rahwale aeawiiteks.
Wenekteelest ümberpandud. Hind poo-
gitud 10 kopp.

J a a n K a i n. Üks Maailma kuulus pea-
kelm ja waras, üks jut tema enesest räägi-
tud. Wenekteelest ümberpandud. Hind
poogitud 5 kopp.

H a l - H u n t ja kuninga tütar Helena. Üks
Ennemuistne jut. Wenekteelest ümber-
pandud. Hind poogitud 10 kopp.

N o o r t e m e e s t e k o s j a j u h t, ja mõned
ilmalikud laulud. Aeawiiteks ja õpe-
tuseks wanade ja noortele. Hind poo-
gitud 10 kopp.

M o r a n d o M o r a n d i i n i, see julge ja ilma
kartufeta aga kõigist kardetaw Maa ja
Mere Kõõwel ehk Surma Kõõitel. I. anne.
Sakfekteelest ümberpandud. Hind poo-
gitud 16 kopp.

**Uued raamatud, mis Eesti raamatu fogu
omanik D. Martson on kirjutanud ja
peagi saavad wälja tulema:**

Morando Morandiini, see julge ja ilma
kartuseta aga kõigist kardetaw Maa ja
Mere Rõõwel ehk Surma Rüütel. II. anne.

Jumal on õige kohtumõistja ja kätte
tasaaja. Üks ilus jut minu noorte
sõbradele lõbusaks aeawiiteks. Saksa keelest
ümberpandud.

Gind: 15 Kop.
